

Gemeente Hoeksche Waard Leerhuis inburgering

De gemeente Hoeksche Waard biedt met het Leerhuis inburgering een duaal traject voor analfabete en laaggeletterde inburgeraars. Via een combinatie van taallessen, werkervaring en diverse cursussen worden zij zoveel mogelijk zelfredzaam gemaakt.

Aanleiding en doelgroep

Het bestaande beleid van de gemeente Hoeksche Waard voor statushouders is dat eerste zorg en huisvesting aan hen geboden wordt. In het eerste jaar ligt de focus op het starten met een inburgeringscursus en het wennen aan het ritme van de taallessen, en pas daarna komt de Afdeling Werk (HW werkt!) in beeld en worden de mogelijkheden voor werk of een opleiding verkend. Hierdoor wordt mogelijke problematiek pas laat zichtbaar en ontstaat er vertraging in het traject naar werk. In de pilot gaat HW werkt! vanaf dag 1 aan de slag met inburgeraars om mogelijke problematiek sneller op te pakken in samenwerking met benodigde partijen. Hiervoor is een nieuwe aanpak opgebouwd inclusief de infrastructuur en samenwerkingspartners. Deze aanpak kan vervolgens ook breder ingezet worden voor andere doelgroepen, waardoor de aanpak goed ingebed kan worden in het reguliere werkproces.

In 2018 is geconstateerd dat een derde van het bestand in de Hoeksche Waard analfabeet is of niet opgeleid in eigen land. Deze groep inburgeraars heeft een grote hulpvraag en kan niet zelfstandig richting de arbeidsmarkt. De pilot is daarom bedoeld voor analfabete of laaggeletterde inburgeraars, die korter dan een jaar in de gemeente Hoeksche Waard wonen. Men richt zich primair op mensen met een Participatiewet-uitkering, maar gezinsmigranten zijn ook welkom en worden uitgenodigd via hun deelname aan het participatieverklaringstraject.

Doelen en verwachtingen

Men beoogde in totaal 45 deelnemers te bereiken, maar in de praktijk zijn er ruim zeventig deelnemers ingestroomd. Het gaat vrijwel uitsluitend om asielmigranten. Gezinsmigranten hadden vaak al een baan of een ander toekomstdoel, en namen daarom niet deel aan het traject. Het doel van de pilot is dat de deelnemers zich middels dit traject kunnen ontwikkelen naar het hoogste niveau dat voor hen haalbaar is. Men wil dus alles eruit halen wat erin zit qua leerbaarheid. De doelgroep analfabete statushouders is kwetsbaar en moeilijk leerbaar. Uitstroom naar werk is voor hen in veel gevallen nog te hoog gegrepen. Dit is dan ook niet primair het doel van de pilot. Het gaat meer om het vergroten van hun zelfredzaamheid. Als zij bijvoorbeeld zelfstandig naar de dokter kunnen gaan, is dat voor hen al een mooie prestatie. Op het niveau van de gemeente is het doel om maatwerktrajecten te ontwikkelen op het gebied van zorg, onderwijs en werk, en gaandeweg een netwerk op te bouwen onder samenwerkingspartners (bedrijven, scholen, uitvoerders en instellingen).

Werving en intake

De pilotdeelnemers worden geselecteerd uit het bestand van HW werkt! (inburgeraars met een uitkering) en de overdrachtsdossiers van het COA aan VluchtelingenWerk (gezinsherenigers). Personen die tot de doelgroep behoren zijn uitgenodigd voor informatiebijeenkomsten in het Arabisch en Tigrinya. Vervolgens worden individuele intakes gedaan, die later worden aangevuld met een 'Talentscan' om de potentie van de deelnemers in kaart te brengen. Voor inburgeraars met een uitkering is deelname verplicht vanuit de Participatiewet, maar zo wordt het niet naar de doelgroep gecommuniceerd. Men probeert hen te motiveren om deel te nemen. Statushouders die na oktober 2019 werden gehuisvest, werden automatisch opgenomen in de pilot.

Nadat de selectie is gemaakt, wordt er gekeken naar de persoonlijke situatie: hoe ziet het taalrooster eruit en welke mogelijke belemmeringen heeft iemand (bijvoorbeeld gezondheidsklachten of zwangerschap)? Daarop wordt per persoon bepaald wanneer de verschillende trajectonderdelen en cursussen gedaan worden.

Activiteiten binnen traject

Deelnemers volgen een individueel traject waarin ze parallel bezig gaan met het leren van de Nederlandse taal en het opdoen van werkervaring. Een traject kan verschillende onderdelen bevatten, zoals hieronder beschreven:

- **Vakopleiding:** in samenwerking met diverse externe partners zijn er meerdere opleidingstrajecten opgezet richting kansrijke sectoren. Zo zijn er trajecten gericht op de zorg, electro, bouw & infra en keukenmedewerker. Binnen deze trajecten is er ook aandacht voor vaktaal, en in de meeste gevallen leiden ze op tot erkende certificaten en diploma's. De trajecten zijn gericht op sectoren waarin veel vraag is naar arbeidskrachten.
- **Opdoen werkervaring:** deelnemers gaan zo snel mogelijk aan de slag in stages, (vrijwilligers)werk of eventueel een BBL-traject. Deelnemers worden hiervoor gematcht aan een passende werkgever. De arbeidsmakelaar anderstaligen zoekt naar geschikte stageplekken in hun netwerk van lokale werkgevers en de klantmanagers benaderen ook zelf werkgevers. De uitvoerders van de gemeente Hoeksche Waard (of een externe jobcoach) houden na de plaatsing contact met de werkgever.
- **Cursus werknemersvaardigheden:** dit betreft een groepsgewijze cursus van in totaal twaalf dagen, gegeven door partner Workshop. Hierin worden thema's behandeld zoals financiële vaardigheden, belastingen en toeslagen, urenbriefjes, het aannemen van orders en de communicatie met collega's, solliciteren, et cetera.
- **Taalcursus:** deelnemers kiezen zelf een taalaanbieder. De gemeente adviseert hen wel om te kiezen uit een van de drie taalaanbieders die actief zijn in de Hoeksche Waard. Dit heeft de voorkeur omdat (1) de reistijd beperkt blijft, (2) zij beter samenwerken met de gemeente en daardoor meer maatwerk mogelijk is en (3) dit bijdraagt aan het behoud van het taalaanbod op het eiland. Men probeert de taalles te voegen naar het werk, zodat men zo veel mogelijk dagen kan werken. Indien een groep deelnemers bij één werkgever werkt, kan de taaldocent eventueel ook les geven bij het bedrijf.
- **Conversatielessen:** omdat analfabeten moeilijk de taal leren in de formele taallessen volgen de deelnemers aanvullend ook conversatieles gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid. Tijdens deze les praten twee deelnemers twee uur lang met een leerkracht, waarbij geoefend wordt op specifieke situaties zoals gesprekken met de dokter, een potentiële werkgever, in de supermarkt of met de buren. De conversatieles wordt uitgevoerd door Studievaart, een taalaanbieder die gespecialiseerd is in laaggeletterdheid.
- **Cursus gezonde voeding:** deelnemers leren om gezond te koken. De gedachte is dat veel inburgeraars gezondheidsklachten hebben (gerelateerd aan overgewicht) en dat een gezond eetpatroon en levensstijl hen vitaler maakt.

Het Leerhuis

De verschillende trajectonderdelen worden zo veel mogelijk uitgevoerd op een centrale locatie genaamd het 'Leerhuis'. Dit is een ruimte binnen het lokale sw-bedrijf, waar de verschillende trainingen gegeven worden en waar ook taalaanbieders gebruik van kunnen maken. Het Leerhuis vormt tevens de basislocatie van waaruit de twee betrokken klantmanagers van de gemeente Hoeksche Waard werken. Zij voeren wekelijks individuele gesprekken met de deelnemers, verzorgen een deel van de trainingen en bieden ook begeleiding na de plaatsing op een werkplek. Doordat de twee klantmanagers in principe altijd aanwezig zijn bij het Leerhuis zien zij de deelnemers en samenwerkingspartners regelmatig rondom de verschillende trainingen. De ervaring van de uitvoerders is dat dit bijdraagt aan een succesvolle uitvoering vanwege het laagdrempelige contact met deelnemers en samenwerkingspartners. Eventuele knelpunten worden zo vlot opgepakt.

Flexibele intensiteit

De intensiteit van het traject wordt aangepast aan de deelnemer. Deelnemers die minder dan drie maanden geleden gevestigd zijn in Hoeksche Waard volgen in eerste instantie een licht programma van vier tot acht uur per week, omdat er nog veel gebeurt in hun leven. Voor deelnemers die langer gevestigd zijn, kan het traject oplopend tot 32 uur per week in beslag nemen, inclusief hun deelname aan de taalcursus. De inrichting van het traject is maatwerk. Indien men een baan vindt, worden de trainingen en de taallessen zo veel mogelijk aangepast aan de werktijden.

Impact coronacrisis op de uitvoering

De coronacrisis en de bijbehorende lockdownperiodes hebben een grote impact gehad op de uitvoering van de pilot. De aanpak was sterk gebaseerd op fysieke ontmoetingen en groepsgewijze trainingen op de locatie van het Leerhuis. Tijdens de eerste lockdown (vanaf halverwege maart tot 1 juni 2020) heeft de pilot daarom volledig stilgelegen. In die periode volgden deelnemers alleen hun reguliere taallessen, maar dan online. Men heeft geprobeerd om de extra pilotactiviteiten digitaal voort te zetten, maar dit bleek niet goed te werken. Zo hadden pilotdeelnemers vaak thuiszittende kinderen wat voor afleiding zorgde, waren hun digitale vaardigheden onvoldoende of was er binnen het huishouden geen computer beschikbaar. Ook zijn niet alle activiteiten goed online uit te voeren. Zo bleek dat online conversatielessen niet werkte omdat er geen gesprek op gang kwam, en behoeven de sectorgerichte trajecten juist het toepassen van werkvaardigheden in de (fysieke) praktijk. De sectorale opleidingstrajecten die begin 2020 gestart waren, zijn daarom afgebroken. In het najaar van 2020 waren weer enkele trajecten gestart, maar ook deze moesten na drie weken gestaakt worden door de tweede lockdown. Sommige deelnemers konden hun traject bij een externe opleider afronden.

Om deelnemers tussen de twee lockdowns actief te houden heeft de gemeente Hoeksche Waard in de zomer van 2020 een 'summerschool' georganiseerd. Dit intensieve traject duurde zes weken, besloeg vijf dagen per week, en was onder andere gericht op toekomstoriëntatie, digitale vaardigheden, sporten en voeding. Ook oefenden deelnemers met het geven van een pitch aan werkgevers en werden er speedmeets georganiseerd, die tot plaatsingen op betaald werk en opleidingen hebben geleid.

Overstap naar werkervaringsplaats

Ook de bemiddeling van nieuw ingestroomde deelnemers naar werkervaringsplaatsen is sterk belemmerd door de coronacrisis. Uitvoerders merkten dat werkgevers geen ruimte hadden om inburgeraars in hun organisatie op te nemen omdat ze vooral vanuit huis werkten, en waar nog fysiek werd gewerkt was begeleiding op de werkvloer niet mogelijk vanwege de 1,5 meter afstand. Sommige deelnemers vonden op eigen initiatief werk, veelal ging het dan om pakketbezorging.

Samenvattend zijn de kernelementen van de aanpak:

- focus op het vergroten van de zelfredzaamheid;
- sectorgerichte vakopleidingen met aandacht voor vaktaal, en gericht op het behalen van erkende certificaten en diploma's;
- conversatielessen gericht op mondelinge taalvaardigheid in concrete situaties, als aanvulling op de formele taallessen;
- uitvoering op een centrale locatie onder de regie van twee vaste klantmanagers.

Betrokken partijen en samenwerking

Het traject wordt uitgevoerd door de gemeente Hoeksche Waard en een aantal samenwerkingspartijen die delen van het traject uitvoeren. Met een deel van hen werd al eerder samengewerkt.

Categorie	Partijen
Taal aanbieders	Aanbieders formele taallessen (o.a. ROC Da Vinci) Studievaart: vaktaal en conversatielessen
Opleiders	SPG Infra, Werkshop, Pameijer, ROC Da Vinci
Welzijn/gezondheid	Regiekr8, VluchtelingenWerk, Kwadraat

De gemeente is opdrachtgever van alle samenwerkingspartners. Enige uitzondering zijn de taalscholen die de formele taallessen verzorgen, waar de deelnemers hun taal cursus zelf inkopen.

Twee klantmanagers van de gemeente Hoeksche Waard hebben de regie over de aanpak en de individuele trajecten van de deelnemers. Op basis van de input van de externe trainers bepalen ze wat er ingezet wordt. Zij stemmen ook af met de verschillende uitvoerders, vaak op locatie bij het Leerhuis. De trainingen worden per kwartaal gepland en uitgevoerd, waarna de trainingen worden geëvalueerd evenals de voortgang in de ontwikkeling van de individuele deelnemers. Er is ook ieder kwartaal een gezamenlijk overleg met alle partners.

“Gezinsmigranten zijn tijdens het participatieverklaringstraject uitgenodigd om deel te nemen aan het duale traject. Zij zijn echter minder enthousiast dan de asielmigranten; er heeft zich slechts één gezinsvormer aangemeld. Deze doelgroep komt met een ander doel naar Nederland. Vaak zijn zij er minder op gericht om aan het werk te gaan, mede omdat zij een werkende Nederlandse partner hebben. Deze groep is over het algemeen meer gericht op het beginnen van een gezin. Bovendien staan zij via hun Nederlandse partner al meer in contact met de Nederlandse taal en cultuur.”

Gemeente Hoeksche Waard

Geleerde lessen

De uitvoerders van de pilot hebben tijdens de uitvoering van de pilot de volgende lessen geleerd over duale trajecten:

- Intensief contact tussen klantmanager en inburgeraar draagt bij aan een vertrouwensrelatie. Deelnemers worden zo open over hun situatie en hulpvragen of problematiek. De klantmanager moet zich niet alleen ‘streng’ opstellen maar juist ook een helpende hand uitsteken.
- In een landelijk gebied hebben deelnemers al snel veel reistijd. Dit kan voorkomen worden door een goede samenwerking op te bouwen met één of twee lokale taalaanbieders.
- Ook analfabete inburgeraars kunnen groeien in hun taalvaardigheid. Veel hangt af van het durven Nederlands te spreken. Wanneer ze over deze drempel zijn, gaan ze snel vooruit.
- Het is belangrijk dat deelnemers actief blijven oefenen met hun taal. In tijden van corona zakten de taalvaardigheden snel weg.

Zie ook

- Contactpersonen: Renata van Tilborgh en Diana Scheers, inburgering@gemeentehw.nl
- Nieuwsbericht: [Nieuwkomers bakken oliebollen voor bezoekers servicepunten Hoeksche Waard](#)